Danilo Kovač
Danilo Kovač
Image not found or type unknown

07.02.2022. 15:18
Pogledano: 742 puta

Muzeji u nastavi – kolekcija kao ogledalo

Ova nastavna praksa ima cilj korištenje muzeja kao osnove za pobuđivanje interesovanja, sticanje znanja i razvoj vještina učenika.

MOJA PEDAGOŠKA UVJERENJA

Vjerujem da obrazovanje u širem smislu ima zadatak da pripremi učenike za uspješne životne odluke, spoznaju vlastitih senzibiliteta, te da pozitivno utiče na formiranje učeničkih životnih pogleda i načela. Kako bi se pripremili za životne izbore, mladi ljudi treba da što bolje upoznaju svijet oko sebe, te sagledaju svoje mjesto u njemu. Obrazovanje stečeno u školi može pomoći onima koji su imali manje mogućnosti da steknu kvalitetno znanje ili vještine u svakodnevnom životu i porodičnom okruženju. Stoga čvrsto vjerujem u potencijal obrazovanja da smanji društvene nejednakosti. Moj rad se zasniva na insistiranju da učenici shvate procese, a ne da memorišu činjenice. Takođe, želim da kroz svoj predmet utičem na suzbijanje negativnih društvenih

fenomena poput predrasuda, stereotipa i šovinizma.

KRATAK OPIS PRAKSE

Ova nastavna praksa ima cilj korištenje muzeja kao osnove za pobuđivanje interesovanja, sticanje znanja i razvoj vještina učenika. Maturanti gimnazije preuzeli su ulogu kustosa, prezentujući izložbu banjalučkog Muzeja savremene umjetnosti vršnjacima i građanima Banjaluke. Nastavna praksa obuhvata šest koraka. Uvježbavajući istraživačke vještine, kritičko mišljenje i medijsku pismenost, učenici su naučili istražiti literaturu o izloženim slikama, te provjeriti istinitost informacija dostupnih na internetu. Drugi korak predstavlja pisanje eseja o temama koje će prezentovati. Eseji, pored umjetničke, uključuju istorijsku i sociološku perspektivu, objedinjujući sadržaje više nastavnih predmeta. Tom prilikom maturanti su savladali formu pismenog izražavanja koju vješto koriste njihovi vršnjaci u Programu međunarodne mature. Narednim korakom su se suočili sa rušenjem polnih stereotipa, analizirajući humanitarne i ratne doprinose slikarki čija su djela izložena. Četvrti korak je u nastavni proces uključio muzejsko osoblje, koje je obezbijedilo dodatnu obuku maturantima. Peti korak predstavlja vršnjačka edukacija, budući da su maturanti preuzeli ulogu kustosa, predstavljajući izložbu svojim vršnjacima. Nastavna praksa je imala takmičarske elemente, te su najbolji kustosi izložbu prezentovali građanstvu, uvježbavajući vještinu javnog nastupa. Posljednji korak predstavlja izrada dvojezičnog sajta izložbe, koji pored edukativnih tekstova sadrži učeničke video-materijale. Medijska pažnja koju je privukla ova nastavna praksa, inicirala je aktivnije korištenje muzeja u nastavi.

POLAZIŠTA

Nedovoljna zastupljenost muzeja i galerija u nastavnom procesu. Sa druge strane, imali smo privremenu postavku prvoklasne izložbe u Gradu Banjaluci, pogodne za sticanje novih znanja i usavršavanje brojnih vještina učenika.
Nedostatak nastavnih sadržaja koji razvijaju istraživačke vještine učenika, rješavanje problema, kritičko mišljenje i medijsku pismenost. Nastavni sadržaji nisu zaživjeli, uprkos njihovoj najaveži u brojnim obrazovnim reformama.
Za razliku od njihovih vršnjaka u zapadnoj Evropi, kao i polaznika Programa međunarodne mature (IB), učenici u Bosni i Hercegovini nisu obučavani da se precizno pismeno izraze.
Nedostatak nastavnih sadržaja koji omogućavaju transfer znanja i povezivanje sadržaja više nastavnih predmeta.
Nedostatak nastavnih materijala koji promoviše važnost polne jednakosti u društvima.
Nedostatak podučavanja na pozitivnim primjerima i nezastupljenost nastavnih sadržaja sa emancipatorskom notom.
U javnom diskursu Bosne i Hercegovine nerijetko postoji tendenciozna i vulgarizovana interpretacija plemenite riječi „patriotizam“. Ovu lokalnu specifičnost potrebno je suzbiti kroz adekvatno obrazovanje mladih generacija.
Nakon pandemije izazvane virusom korona postoji potreba za nastavnim aktivnostima koje

podrazumijevaju živu interakciju među samim učenicima, koja im je u pojednim trenucima bila uskraćena.
Nezastupljenost vršnjačke edukacije, kao važne globalne obrazovne tendencije.
Nedostatak interakcije između škole i šire društvene zajednice.
Nedostatak nastavnih sadržaja koji podstiču takmičarski duh učenika i kulturu debatovanja.
Nedostatak nastavnih sadržaja koji usavršavaju prezentacijske vještine, te javne i medijske nastupe učenika.
Nedovoljna zastupljenost savremenih tehnologija u ciljevima i ishodima učenja.
Nedostatak nastavnih materijala koji podstiču kreativnost učenika. To se naročito odnosi na predmet koji ja predajem – istoriju.

CILJ I ŽELJENI ISHODI

Iskoristiti potencijal muzeja i galerija u nastavnom procesu. Iskoristiti specifičnu okolnost školske godine – gostovanje prvoklasne izložbe u Gradu Banjaluci, pogodne za sticanje novih znanja i usavršavanje brojnih vještina učenika.
Unaprijediti istraživačke vještine učenika, rješavanje problema i kritičko mišljenje i medijsku pismenost.
Naučiti učenike preciznom pismenom izražavanju, koristeći nastavne metode iz Programa međunarodne mature.
Dati doprinos globalnim tendencijama u obrazovanju koje se fokusiraju na povezivanje sadržaja više nastavnih predmeta, te pomoći učenicima da suštinski razumiju odnosa između političkih, socijalnih, umjetničkih i tehnoloških tendencija.
Promovisati polnu jednakost u društvu, kao temu od globalnog značaja.
Osmisliti nastavne sadržaje sa emancipatorskom notom i podučavati na pozitivnim primjerima.
Suzbiti lažne i promovisati istinske patriotske vrijednosti.
Pobuditi živu interakciju među učenicima, koja im je tokom pandemije i nastave na daljinu bila uskraćena.
Osmisliti nastavnu aktivnost koja uključuje vršnjačku edukaciju.
Pobuditi dinamičnu interakciju između škole i šire društvene zajednice.
Podstaći takmičarski duh učenika i razviti kulturu argumentovanog debatovanja.
Dati učenicima priliku da usavršavaju prezentacijske vještine i javne nastupe.
Uključiti savremene tehnologije u ciljeve i ishode učenja.
Podsticati kreativnost učenika.

DETALJAN OPIS REALIZACIJE

Ova nastavna praksa implementirana je na materijalima izložbe „Kolekcija kao ogledalo. Modernizam u djelima Galerije Matice srpske" privremeno izložene u banjalučkom Muzeju savremene umjetnosti Republike Srpske. Praksa je realizovana u šest koraka, detaljno opisanih u nastavku teksta.

Sticanje znanja o umjetničkim djelima kroz razvoj vještina

Prva faza projekta podrazumijevala je sticanje teoretskog znanja o izloženim slikama i njihovim autorima, koristeći različite izvore informacija. Ova faza realizovana je u tri dijela: pretraživanje literature dostupne na internetu, ocjenjivanje vjerodostojnosti pronađenih informacija, te preispitivanje dokumentarnih filmova i medija kao pouzdanih izvora informacija.

Maturanti su dobili zadatak da prikupe informacije o slikarima i njihovim izloženim djelima. Razgovor sa učenicima je potvrdio moju pretpostavku da je neselektivno „guglanje" sredstvo svakodnevnog informisanja, rješavanja problema, ali i prikupljanja materijala za nastavnu temu. Mada se radi o maturantima gimnazije, učenici su znali samo za vikipediju. Tokom projekta, naučili su da koriste pouzdane akademske sajtove poput Google scholar-a, Scindex-a, ali i Sci-hub-a i Libgen-a, razvijajući svoje istraživačke vještine.

Sljedeći korak bio je razvoj kritičkog mišljenja za šta sam koristio sajtove različitih muzeja. Analizirali smo zašto različiti sajtovi drugačije vrednuju doprinos pojedinih slikara. Na ovim primjerima nastojao sam ukazati kako doći do podatka ako o njemu postoji više izvora informacija koji se ne podudaraju. U tom kontekstu učenici su analizirali faktore koji u društvenim sferama utiču na pristrasnost i neobjektivnost informacija, izoštravajući kritičko mišljenje.

Sljedeći zadatak bio je analiza vjerodostojnog dokumentarnog filma Dugo putovanje - Paja Jovanović. Osim sticanja znanja o čuvenom slikaru, ovom aktivnošću doveo sam u pitanje stav maturanata da su dokumentarni filmovi nužno pouzdani izvori informacija. Nastojeći da objasnim da iza dokumentarnih filmova može stajati propagandna ideja, zadao sam učenicima da gledajući film uočavaju stav režisera o pojedinim temama. Maturanti su, pored ostalog, shvatili na koji način režiser koristi muziku kako bi izazvao emocije gledalaca, te prenosi svoju poruku odabirom sagovornika. Razumjeli su da su ovo neke od metoda kojima mogu preispitivati vjerodostojnost ne samo dokumentarnih filmova, već i sredstava javnog informisanja.

Uvježbavanje pismenog izražavanja i povezivanje sadržaja više nastavnih predmeta

Maturanti su napisali više verzija eseja o slikaru koga će prezentovati publici, kao i njegovim djelima. Nastojeći da obučim učenike da se precizno pismeno izraze, predstavio sam im formu eseja koja se koristi u Programu međunarodne mature. Osim toga, želio sam istražiti do koje mjere se nastavne metode međunarodnog programa mogu primijeniti u učionicama našeg tradicionalnog obrazovnog sistema.

Učenike sam ohrabrio da u svakom od dva ili tri paragrafa izlože različite ocjene i drugačije poglede na slikarev opus, u onim slučajevima gdje je to bilo moguće. Vrlo često su te ocjene ili slikarske faze uzrokovane političko-istorijskim i socijalnim okolnostima koje su učenici dodatno objašnjavali i povezivali sa slikarskim opusom. Na taj način su povezivali više nastavnih predmeta – istoriju, likovnu kulturu, sociologiju, filozofiju. Sagledavanje iste teme kroz prizmu više nastavnih predmeta

predstavlja važnu obrazovnu tendenciju, nedovoljno zastupljenu u zemljama našeg regiona.

Produbljivanje znanja o umjetnicama i rušenje rodnih stereotipa

Sadržaj izložbe omogućio je preispitivanje rodnih stereotipa. Istražujući njihova izložena djela, učenici su saznali da su već tada poznate slikarke Nadežda Petrović i Ana Marinković prekinule karijeru u inostranstvu da bi tokom Prvog svjetskog rata liječile sunarodnike oboljele od zaraznog tifusa. Tumačenje Nadeždine borbe za ljudska prava i prava žena, te diskusija njenog humanitarnog i emancipatorskog rada, koji joj donosi UNESCO-vo priznanje za jednu od 100 najznačajnijih svjetskih ličnosti, omogućilo je učenje na dobrim primjerima i promociju ideja sa emancipatorskim sadržajem.

Pored Nadežde Petrović i Ane Marinković, čija su djela izložena, osvrnuli smo se na biografiju prve školovane bosanskohercegovačke slikarke Adele Behr i njen trud u vezi sa otvaranjem škole u Sarajevu. Na primjerima čuvenih slikarki učenici su dobili poruku da se patriotske vrijednosti iskazuju i mjere konkretnim i opipljivim doprinosima.

Poslije analize izloženih političkih karikatura koje kritikuju tadašnji licemjeran odnos prema ženama, učenici su se spremili za debatu: „Žrtve žena u svjetskim ratovima su dovoljno prepoznate“.

Nakon debate raspravljali smo o potrebi i načinima memorijalizacije ženskih žrtava kao zasebne društvene grupe u svjetskim ratovima. Budući da pitanje memorijalizacije, mada tema od globalnog značaja, nije zastupljeno u planovima i programima, učenike sam upoznao sa različitim načinima obilježavanja ljudskih žrtava 20. vijeka. Učenici su pokazali svoju kreativnost dajući originalne ideje za memorijalizaciju žena žrtava.

Obuka u Muzeju i njegovo uključivanje u nastavni proces

Nakon sticanja istorijskog i sociološkog predznanja o slikarima i njihovim djelima, maturanti su svoja znanja upotpunili u Muzeju savremene umjetnosti. Muzej se ljubazno odazvao mojoj inicijativi da maturantima obezbijedi dodatnu obuku koja ih je pripremila za ulogu kustosa.

Vršnjačka edukacija i produbljivanje socijalne kohezije

Tokom ove faze maturanti su preuzeli ulogu vodiča i predstavili izložbu drugim razredima Gimnazije, uvježbavajući svoje prezentacijske vještine. Ova nastavna praksa podsticala je takmičarski duh, budući da je odjeljenje maturanata koje se najbolje pokazalo tokom prethodnih faza nastavne prakse dobilo priliku da organizuje vođenje kroz izložbu za građane Banjaluke.

Učenici su bili ponosni što su njihovi roditelji, profesori i sugrađani prisustvovali ovom nagradnom stručnom vođenju. Na ovaj način maturanti su dobili rijetku priliku da uvježbaju javni nastup, koji uz prezentacijske vještine predstavlja važnu vještinu u savremenim društvima.

Vršnjačka edukacija i njena priprema podrazumijevala je živu interakciju među učenicima, koja im je bila uskraćena tokom pandemije i nastave na daljinu. Osim toga, ova faza je podrazumijevala dinamičnu interakciju između učenika, muzejskih radnika i šire društvene sredine, doprinoseći boljoj socijalnoj koheziji.

Izrada dvojezičnog sajta i korištenje savremenih tehnologija

Maturanti su samostalno kreirali dvojezični sajt izložbe koji, pored edukativnih tekstova i fotografija, sadrži video-zapise. Učenici su u prostorijama muzeja snimali tumačenje umjetničkih djela izlažući biografije slikara ispred čijih djela su se tom prilikom nalazili.

Osim uvođenja savremene tehnologije u nastavu, osmišljavanje sajta zahtijevalo je objedinjavanje sadržaja više nastavnih predmeta, učeničku kreativnost i originalne ideje.

EFEKTI; POSTIGNUTI REZULTATI

Muzejska postavka aktivno je uključena u nastavni proces. Iskorištena je specifična okolnost školske godine – gostovanje prvoklasne izložbe.
Osmišljeni su i uspješno implementirani originalni nastavni sadržaji koji razvijaju istraživačke vještine učenika, rješavanje problema, kritičko mišljenje i medijsku pismenost.
Maturanti su unaprijedili vještinu preciznog pismenog izražavanja, važne globalne obrazovne tendencije.
Učenici su koristili znanje više nastavnih predmeta, kao način da suštinski razumiju odnose između političkih, socijalnih, umjetničkih i tehnoloških tendencija.
Na inovativan način su prezentovane teme od globalnog značaja: memorijalizacija žrtava i pitanje polne jednakosti u društvu.
Kroz umjetnički sadržaj promovisane su patriotske vrijednosti, čija tendenciozna i vulgarizovana interpretacija predstavlja lokalnu specifičnost Bosne i Hercegovine.
Kroz pozitivne primjere učenicima su predstavljeni nastavni sadržaji sa emancipatorskom notom.
Među učenicima uspostavljena je živa interakcija, koja im je bila uskraćena tokom pandemije.
Uspješno je primijenjena vršnjačka edukacija kao važna obrazovna tendencija.
Uspostavljena je dinamična interakcija između škole, muzeja i šire društvene zajednice, doprinoseći boljoj socijalnoj koheziji.
Podstaknut je takmičarski duh i uvježbavane debatantske vještine.
Maturanti su dobili rijetku priliku da usavršavaju vještinu javnog nastupa.
Izradom sajta u nastavni proces uključene su savremene tehnologije.
Interpretacije umjetničkih djela, ideje memorijalizacije ženskih žrtava i osmišljavanje sajta zahtijevali su kreativnost učenika.

Dodatni komentari i sugestije drugim nastavnicima koji bi željeli implementirati vašu ideju

Ako nastavnik nije upoznat sa formom eseja Programa međunarodne mature, moguće je učenicima predstaviti neku drugu formu eseja koja će im omogućiti da uvježbaju precizno pismeno izražavanje i steknu dodatno znanje o temama koje će prezentovati.
Nedostaci i ograničenja:

Ovu nastavnu praksu je teško realizovati u školama i odjeljenjima manje motivisanih učenika.
Ova nastavna praksa zahtijeva intelektualnu zrelost učenika, te je najbolje realizovati sa učenicima četvrtih razreda.
Ova nastavna praksa zahtijeva dodatno učenje nastavnika o pojedinim temama i njena realizacija zahtijeva dosta vremena.

https://www.youtube.com/watch?v=DmcCWMwOZbk

Tags

NIN

Collections

NIN nagrada | NIN 2022 | Pobjednička praksa | NIN 2021